

Література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Плотнікова О. Важливість вивчення індивідуальних особливостей першокурсників у період дидактичної адаптації // Рідна школа. – 2001. – № 10. С. 62–64.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник, 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Радіонова І. О. Сучасна американська філософія освіти та виховання. Тематичні поля та парадигмально-концептуальні побудови. – Х. , 2000. – С. 77.

Автор аналізує питання адаптації первокурсників до навчання в умовах вищого навчального закладу, розкриває шляхи її успішного проходження.

The author analyses the problems of adaptation of first-year students to education in normal school, reveals ways of its successful passing.

УДК 37.035.6

К. Щербина

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФУНКЦІОНУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті автор розглядає роль засобів масової інформації у функціонуванні громадянського суспільства, їх позитивний та негативний вплив на світогляд, переконання, політичні погляди людини. Також автор підкреслює необхідність запровадження більш дієвого законодавства щодо ЗМІ.

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується фундаментальними змінами майже в усіх сферах буття людини: економічній, політичній, культурній. Усі вони відбуваються під величезним впливом глобальної інформатизації суспільства, що проголошує інформацію, знання та постійне самовдосконалення особистості рушійними силами суспільного прогресу. Поширення інформації за допомогою масових комунікацій (преса, радіо, телебачення, кіно, відеотехніка, мас-медіа) є засобом різних впливів на свідомість, мислення, діяльність і поведінку людей. Завдяки засобам масової інформації (далі ЗМІ) люди одержують доступ до культури різних народів, підвищують свій загальний рівень. Дослідження впливу ЗМІ на особистість здійснюється соціологією, психологією та педагогікою. Психологія вивчає більшою мірою механізми впливу на аудиторію, а педагогіка – засоби досягнення прогнозованого впливу, в тому числі шляхи, методи й засоби інформаційного впливу, а також умови, які забезпечують ефективність використання різноманітних програм.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті – розкрити роль засобів масової комунікації у функціонуванні громадянського суспільства, їх вплив на формування світоглядних орієнтацій людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз публікацій свідчить, що різні аспекти функціонування ЗМІ в суспільстві розглядаються в дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Зокрема, питанням взаємодії влади і засобів масової інформації присвячені праці В.Здоровеги, О.Копиленка, Г.Почепцова, В.Різуна, В.Шкляра, К.Маркелова, В.Попова та ін. Проблеми формування і реалізації сучасної інформаційної політики досліджують О.Гриценко, С.Чукот, В.Шкляр тощо. Вивченню проблем інформаційної безпеки значну увагу приділяють О.Белов, В.Бондаренко, С.Сьомін, О.Литвиненко.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасна психолого-педагогічна практика доводить, що засоби масової інформації є одним із провідних чинників соціалізації людини. Їхній вплив на особистість є досить значним: вони беруть участь у формуванні системи цінностей людини, світосприйняття, ставлення до себе та інших. Відомий фахівець у галузі масових комунікацій В.Лизанчук зазначає: "...людські спільноти творяться мережами інформаційних комунікацій, через які передається необхідна державно-політична, суспільно-економічна, ідеологічна, історична, етнічна та інша інформація. Національна мережа засобів масової комунікації – це один із "трьох китів", на якому базується державна самосвідомість, поряд з національною інтелігенцією та національною політичною елітою" [2].

Умови й напрями діяльності ЗМІ залежать від багатьох чинників: економічного розвитку суспільства, рівня демократії в ньому, політичних сил, які домінують в конкретній країні. Свобода слова, друку й інформації – це складники цілісного організму, що зветься демократією. ЗМІ є універсальним засобом оприлюднення різноманітних суспільних інтересів. Саме використовуючи друковане слово, можливості телебачення та радіо, різні суспільні групи мають змогу публічно висловлювати свої думки, погляди й оцінки, знаходити своїх прихильників, об'єднувати їх і мобілізувати на спільні дії. Звісно, цим у суспільстві опікуються не лише мас-медіа, а й політичні партії та інші громадські об'єднання, які володіють засобами впливу. Проте без використання засобів масової інформації вони не здатні виявити й згуртувати своїх однодумців.

ЗМІ, і особливо телебачення, стали невід'ємною частиною культури сучасного суспільства. Саме вони здійснюють своєрідний інформаційний фон, на основі якого людина формує певний світогляд щодо способу і стилю життя, моделей поведінки. В цьому розумінні засоби масової інформації мають у своєму розпорядженні невичерпні можливості позитивного впливу на свідомість людей, формування у них, особливо у молоді, високих моральних якостей, громадської активності, зразків правомірної поведінки, нетерпимості до порушень закону тощо. Між тим, як свідчить практика, ЗМІ, і зокрема телебачення, не виконують в повному обсязі ці завдання, більш того, далеко не поодинокі випадки негативного впливу телебачення на поведінку людей, коли йде пропанда стандартів поведінки телегероїв, які несумісні з ціннісними орієнтаціями суспільства і пов'язані з демонстрацією культу сили, жорстокості тощо. Також зараз телебачення використовується підприємцями для маніпулювання суспільною думкою в інтересах тієї чи іншої політичної сили, особливо влади. Коли людина майже не має альтернативних джерел інформації, бо більшість ЗМІ в Україні залежать від влади, вона не може створити свою особисту думку і стає жертвою політичної маніпуляції.

В умовах незалежної української держави вітчизняні мас-медіа отримали на законодавчому рівні свободу слова і цензури, політичну і професійну незалежність від державної влади. Однак вони не можуть витримати конкуренцію з потужними медіа-суперниками і, насамперед, комерційними телеканалами та газетами. Постійно відчуваючи нестачу бюджетного фінансування, державні телевізійні канали, центральні друковані видання змушені шукати додаткові кошти для здійснення своєї діяльності. Це призвело до того, що серед ЗМІ майже не залишилося тих, акціями яких не володіли б великі фінансово-економічні групи. В результаті ситуація складається таким чином, що переважну більшість вітчизняних ЗМІ сьогодні утримують не держава і інститути громадянського суспільства, а окремі політичні партії та фінансово-промислові кола, які закономірно використовують потенціал мас-медіа передусім у власних, а не загальносуспільних інтересах. Також проблемою залишається наявність великої кількості державних і комунальних ЗМІ, які мають обмежену спроможність здійснювати незалежну інформаційну політику і об'єктивно змушені орієнтуватись у своїй діяльності на позицію органів влади та політичних сил, представлених у ній. Відтак колективи таких ЗМІ не можуть повною мірою дотримуватись об'єктивності та неупередженості у поданні

інформації, бути вільними у відображенні різних точок зору щодо подій, готувати критичні матеріали, проводити незалежні журналістські розслідування. Отже, в сучасних умовах “незалежні” ЗМІ, які покликані бути центрами громадського контролю і за діями влади, і за збереженням духовних цінностей нації, зростаючись фактично з владою, бізнесовими колами та політичними організаціями, переважно працюють не на повернення суспільства до своїх базових цінностей, традицій, звичаїв, менталітету, багатовікового культурно-історичного досвіду українського народу, а висвітлюють приватні чи корпоративні інтереси певних угруповань. Усе це свідчить про відсутність в Україні дієвої державної політики у сфері масової інформації.

Але у кожній демократичній країні (якою є Україна) поряд із державними існують також і приватні ЗМІ. Недержавні ЗМІ, на відміну від державних, не повинні слугувати політичним інтересам урядів, а навпаки, мусять забезпечити незалежний від урядового погляд на внутрішню і зовнішню політику, суспільні здобутки і проблеми. Демократія неможлива без свободи слова і вільної преси. Уряд не повинен контролювати написане й випущене в ефір, ув’язнювати журналістів за їхні переконання та погляди. Проте свобода ЗМІ зовсім не означає, що вони можуть діяти на власний розсуд, ігноруючи право. Цензура інформації в нашій країні заборонена. Водночас інформаційні агентства не мають права розголошувати відомості, які становлять державну таємницю, або іншу інформацію, яка охороняється законодавством; закликати до насильницької зміни або повалення чинного конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, підриву її безпеки; пропагувати війну, насильство й жорстокість, розпалювати расову, національну, релігійну ворожнечу; розповсюджувати порнографію або інші матеріали, що руйнують суспільну мораль або підбурюють до правопорушень, принижують честь і гідність людини, а також інформацію, яка обмежує законні права й інтереси громадян; давати оцінку щодо винуватості осіб у скоєнні злочину до рішення суду; публікувати матеріали, які розкривають тактику і методику розслідування [1].

У контексті окресленої проблеми слід зазначити, що сьогодні в Україні діє розгалужена система інформаційних законодавств. Прийняті Закони України “Про інформацію”, “Про телебачення та радіомовлення”, “Про інформаційні агенства”, “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”, “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової комунікації” тощо. Свобода слова і вільне вираження у друкованій формі своїх поглядів і переконань гарантується Конституцією України і відповідно до Закону України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” означають право кожного громадянина вільно і незалежно шукати, отримувати, фіксувати, зберігати, використовувати та поширювати будь-яку інформацію за допомогою друкованих ЗМІ. Але при цьому інформаційне законодавство й досі значною мірою залишається фрагментарним і несистематизованим, має доволі суперечливий характер. Правові норми, яка регулюють інформаційний простір, розпорошені по різних законах та підзаконних нормативних актах, що ускладнює їх практичне застосування. Інформаційне законодавство містить значний масив протиріч та неузгодженостей, оперує недосконалим термінологічним апаратом. Неврегульованою з правової точки зору залишається діяльність Інтернет-видань. Крім того, слід зазначити, що судові і правоохоронні органи не приділяють достатньо серйозної уваги боротьбі з порушеннями інформаційного законодавства.

Основні напрями державної політики забезпечення інформаційної безпеки, у тому числі захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної достатності прийняття політичних рішень, визначають Закон України “Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України” та “Концепція національної безпеки України”. Закон визначає і регулює правові засади забезпечення інформаційного суверенітету України, гарантії розвитку і захисту національного інформаційного простору та зміцнення інформаційної безпеки. Проте слід відзначити, що основну увагу закон

приділяє захисту інформації, тоді як проблема інформаційної безпеки масової свідомості поки що не знайшла належного відображення в державній інформаційній політиці.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В умовах офіційно задекларованого на найвищому рівні прагнення України брати активну участь у процесах європейської інтеграції, долучитися до передових зразків європейського досвіду в основних сферах політичного, суспільно-економічного та культурного життя суспільства, на стадії поглиблення відносин з Європейським Союзом особо важливу роль відіграють питання інформування суспільства та забезпечення широкої громадської підтримки для євроінтеграційної політики України, ефективність яких великою мірою визначається діяльністю засобів масової інформації. Довершеність громадянського суспільства повинна передбачати наявність незалежних від держави, вільних від комерційного примусу ЗМІ, які належали б усім й усіма контролювалися. Жодна політична партія, жоден уряд, жоден банк чи підприємство не повинні мати вирішального впливу на загальнонаціональні мас-медіа. Суспільство мусить законодавчо гарантувати пресі, радіо і телебаченню максимальну свободу, проте й мати право і на певне соціальне замовлення (освітні, дитячі програми тощо).

Література:

1. Громадянська освіта: теорія і методика навчання: посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Т.Асламова, Т.Бакка, В.Бортнікова та ін.]. – К.: ЕТНА-1, 2008. – 174 с.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.

В статье автор рассматривает роль средств массовой информации в функционировании гражданского общества, их положительное и отрицательное влияние на мировоззрение, убеждения, политические взгляды человека. Автор также подчеркивает необходимость внедрения более эффективного законодательства по отношению к СМИ.

In the article the author shows the role of mass media in the functioning of civil society, their positive and negative influence on people's outlook, convictions, and political views. Also the author emphasises the necessity of introducing more capable legislation as for mass media.

УДК 378.147

Дюмін О. З., Сіомак А. В.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ З КУРСІВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ В МЕЖАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Постановка проблеми. Поява ідеї кредитно-модульної системи пов'язана з виникненням концептуальних одиниць освіти таких відомих авторів, як S. Posilethwait, B. Goldshmid, M. Goldshmid, J. Russel. Відповідно до даної концепції невелику кількість навчального матеріалу варто виокремлювати як автономну тему і вільно включати до програми курсу. Спочатку такі одиниці називали «мікрокурсами», потім стали називати «міні-курсами», і нарешті «модулями». Сьогодні модульні технології, дидактичні системи, окремі курси на основі принципів кредитно-модульної освіти створені й функціонують в переважній більшості коледжів, гімназій, університетів США та Європи.

Як зазначено в Болонській декларації «... ми є свідками дедалі більшого усвідомлення політиками та науковцями, а також громадськістю, потреби у побудові більш всеохоплюючої та спрямованої у майбутнє Європи, зокрема на основі використання і зміцнення її інтелектуального, культурного, соціального, наукового та технологічного потенціалу. «Європа знань» є на сьогодні широко визнаним незамінним фактором соціального та людського розвитку, а також невід'ємною складовою зміцнення й